

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 129/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. T., O., Č., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. M., P., Č., vo veci namietaného porušenia čl. 1 Listiny základných práv a slobôd, porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv zaručených v čl. 15 ods. 3, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tos 24/2010 a jeho uznesením zo 6. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. októbra 2010 doručená sťažnosť J. T., O., Č., (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), porušenie základného práva

zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv zaručených v čl. 15 ods. 3, v čl. 36 ods. 1, v čl. 38 ods. 1 a v čl. 40 ods. 6 listiny a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tos 24/2010 a jeho uznesením zo 6. septembra 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov (ďalej len „vojenský obvodový súd“) sp. zn. T 82/81 z 9. júna 1981 bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania trestného činu nenastúpenie služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „starý Trestný zákon“) a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov nepodmienečne. Dôvodom odsúdenia bola skutočnosť, že sťažovateľ kvôli svojmu náboženskému presvedčeniu svedka Jehovovho odmietol vykonať vojenskú základnú službu. Uznesením vojenského obvodového súdu sp. zn. 3 Rtv 60/91 zo 6. novembra 1991 bol v rámci prieskumného konania podľa § 14 ods. 1 písm. f) zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov zrušený výrok o treste sťažovateľa v rozsudku z 9. júna 1981. Výrok o vine v pôvodnom rozsudku ostal nedotknutý. Vojenský obvodový súd rozsudkom sp. zn. 3 Rtv 60/91 zo 6. novembra 1991 odsúdil sťažovateľa na trest odňatia slobody v trvaní 8 mesiacov nepodmienečne.

Na návrh sťažovateľa Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 2 Nt 13/2009-29 zo 17. februára 2010 povolil obnovu konania a výrok o vine a treste v rozsudku vojenského obvodového súdu sp. zn. T 82/81 z 9. júna 1981 zrušil, rovnako tak zrušil aj všetky ďalšie rozhodnutia na tieto výroky obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť prokurátor Vojenskej obvodnej prokuratúry Prešov (ďalej len „vojenská obvodná prokuratúra“), o ktorej krajský súd napadnutým uznesením č. k. 23 Tos 24/2010-39 zo 6. septembra 2010 rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu č. k. 2 Nt 13/2009-29 zo 17. februára 2010 v celom rozsahu zrušil a návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením č. k. 23 Tos 24/2010-39 zo 6. septembra 2010 porušil jeho práva. Tvrdí, že *«o stížnosti vojenského prokurátora*

- rozhodovali sudci, ktorí boli zavázani rozhodovat v neprospech stěžovatele;

- tito sudci odkazují stěžovatele na postup, který není podle slovenského právního řádu realizovatelný;

- v napadeném usnesení se vychází z právního stavu v době původního odsouzení, nikoli v době rehabilitačního řízení...

V senátu, který rozhodoval v původním i rehabilitačním řízení, stejně jako o nynější stížnosti vojenského prokurátora, zasedali sudci, kteří byli vojenskými sudci za minulého režimu a zavázali se

- vojenskou přísahou k věrnosti „pracujícímu lidu vedenému K.“ a k tomu, že budou „co nejlépe bránit svou rodnou vlast a její socialistický řád“, a k tomu „nasadit i svůj život k dosažení vítězství...

- soudcovským slibem k věrnosti „věci socialismu“ a k tomu, že Ústavu a zákony budou „vykládat... v souladu se socialistickým právním vědomím“...».

Sťažovateľ je toho názoru, že pokiaľ je sudca takto viazaný, je fakticky zaviazaný rozhodovať v neprospech sťažovateľa. Sudca, ktorý sa osobne angažoval v prospech komunistického režimu, nemôže nestranné posudzovať prípad osoby, ktorá z dôvodu svojho svedomia či náboženského vyznania v období komunistického režimu odoprela vykonávať vojenskú službu. Rozporuplnosť je podľa sťažovateľa daná tým, že bol režimom perzekvovaný, ale sudca, ktorý sťažovateľa teraz súdi, tento režim propagoval.

Sťažovateľ ďalej uvádza: *„Jestliže takový soudce přesto ve stěžovatelově věci rozhodoval, pokládá stěžovatel takovou okolnost za narušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.*

Zároveň to stěžovatel pokládá za porušení práva na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny a čl. 48 odst. 1 Ústavy, neboť zákonným soudcem může být jen ten, kdo není slibem, přísahou či osobní angažovaností vázán fakticky rozhodovat v neprospech stěžovatele.“

V ďalšom sťažovateľ uvádza, že *„Krajský soud vysvětlil právo na obnovu řízení podle čl. 4 odst. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě tak, že v daném případě jde o právo na dovolání... nikoli o právo na obnovu řízení.*

Nicméně pro dovolání stanoví trestní řád v § 370 odst. 1, 2 nepřekročitelné lhůty, které ve vztahu k původnímu i rehabilitačnímu rozhodnutí dávno uplynuly....

Jinými slovy, krajský soud odkazuje stěžovatele na postup, který je podle slovenského právního řádu nemožný.

To stěžovatel pokládá za porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Podle krajského soudu nelze dospět k závěru, že poté, co po 1. 1. 1990 proběhlo rehabilitační řízení, mohlo znovu dojít ke splnění podmínek pro obnovu řízení, zejména když rehabilitační soud potvrdil výrok o vine. Jestliže stěžovatel předložil rozhodnutí v obdobných věcech, kde se soudy ztotožnily s právním názorem stěžovatele, krajský soud je odmítl s tím, že soudci jsou nezávislí a jsou vázáni jen ústavou, ústavními zákony, mezinárodními smlouvami a zákonem...

Je pravda, že soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí, ale to neznamená, že mohou stejné zákony a stejné právní situace vykládat jednou tak a jindy zcela opačně. Součástí ústavně garantovaných práv je totiž také právo na rovné zacházení podle čl. 1 Listiny...

Konkrétní pochybení spatřuje stěžovatel v tom, že rehabilitační soud vycházel z právního stavu v době původního odsouzení. Podle čl. 40 odst. 6 Listiny však měl srovnat právní stav v době odsouzení s právním stavem v době rehabilitačního řízení a rozhodnout podle toho, co je pro stěžovatele příznivější.

V době, kdy rehabilitační soud stěžovatele nově odsoudil, t. j. 21. 2. 1991, byl již v účinnosti čl. 15 odst. 3 Listiny...

Soudci rehabilitačního soudu byli těmito články Listiny vázáni, a přesto podle nich nejednali...

Stejně tak je porušil nyní krajský soud, když zamítl povolení obnovy řízení, a to navzdory tomu, že došlo k jejich předchozímu porušení v rehabilitačním řízení.“

Vycházejúc z uvedeného sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Usnesením Krajského soudu Trenčín ze dne 6. 9. 2010 sp. zn. 23 Tos/24/2010-39 bylo porušeno právo stěžovatele na

- zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny a čl. 48 odst. 1 Ústavy
- soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny
- spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy
- rovnost podle čl. 1 Listiny
- odepření vojenské služby podle čl. 15 odst. 3 Listiny a
- posouzení věcí podle příznivější právní úpravy podle čl. 40 odst. 6 Listiny.

II. Usnesení Krajského soudu Trenčín ze dne 6. 9. 2010 č. j. 23 Tos/24/2010-39 se zrušuje.

III. Stěžovateli se přiznává přiměřené zadostiučinění ve výši 1.000 Euro, které je Krajský soud Trenčín povinen vyplatit k rukám stěžovatele do dvou měsíců od doručení tohoto nálezu.

IV. Stěžovateli se podle advokátního tarifu přiznávají náklady právního zastupování, které je Krajský soud Trenčín povinen vyplatit na účet právního zástupce stěžovatele..., do dvou měsíců od doručení tohoto nálezu. Náklady řízení nezahrnují DPH, neboť právní zástupce není jejím plátcem.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom

ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V prvom rade ústavný súd poznamenáva, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Tvrdenia o porušení iných práv (v tomto prípade čl. 4

ods. 2 Protokolu č. 7 k dohovoru) ústavný súd považoval iba za súčasť argumentácie sťažovateľa.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľa v tej časti, ktorá sa týka namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a v čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tos 24/2010 a jeho uznesením zo 6. septembra 2010, ku ktorému malo dôjsť tým, že vo veci rozhodovali sudcovia, ktorí neboli nestranní, je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa názoru sťažovateľa malo dôjsť k porušeniu jeho práv tým, že o jeho návrhu na obnovu konania rozhodovali ako členovia senátu krajského súdu aj sudcovia, ktorí boli predtým vojenskými sudcami a ktorí boli preto viazaní jednak vojenskou prísahou, ale aj sudcovským sľubom, ktorých obsah vyjadroval vernosť totalitnému režimu existujúcemu pred rokom 1990. Z tohto dôvodu uvedení sudcovia, sú viazaní prísahou a sľubom, nemohli rozhodovať o jeho veci nestranne.

K tomuto tvrdeniu sťažovateľa je potrebné uviesť, že problematiku „zákonosti“ sudcov ustanovených do funkcie pred rokom 1990 v súvislosti s ich ďalším zotrvaním vo funkcii po zmene režimu Slovenskej republiky upravil zákon č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení relevantnej účinnosti (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“).

Z ustanovenia § 69 ods. 2 prvej vety tohto zákona o súdoch a sudcoch vyplývalo, že sudcovia ustanovení do funkcie podľa doterajších predpisov pred 1. januárom 1990 musia byť v lehote dvanástich mesiacov odo dňa účinnosti tohto zákona (1. september 1991) ustanovení do funkcie podľa tohto zákona, lebo inak ich funkcia zaniká.

Podľa § 37 ods. 1 prvej vety zákona o sudcoch v relevantnom znení po svojom ustanovení skladajú sudcovia a prísediaci tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že sa budem spravovať zákonmi, budem ich vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia a v súlade s nimi budem rozhodovať nezávisle, nestranne a spravodlivo.“ Odmietnutie zloženia sľubu malo za následok stratu funkcie.

Zákonom č. 12/1993 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch a ktorým sa menil a dopĺňal zákon Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov), bol § 69 relevantného zákona o súdoch a sudcoch novelizovaný a znel takto:

ods. 1 Sudcovia súdov Slovenskej republiky ustanovení do funkcie podľa doterajších právnych predpisov sa považujú za ustanovených do funkcie bez časového obmedzenia...

ods. 3 Sudcovia vojenských súdov vymenovaní do funkcie bez časového obmedzenia podľa doterajších predpisov sa považujú za sudcov zvolených do funkcií sudcov vojenských súdov bez časového obmedzenia.

Z citovaných zákonných ustanovení možno nepochybne konštatovať, že už v čase rozhodovania krajského súdu nemohol byť žiaden z členov senátu viazaný sudcovským sľubom v znení platnom pred rokom 1990, pretože bez zloženia nového sľubu by boli sudcovia ustanovení do funkcie pred 1. januárom 1990 stratili svoje sudcovské postavenie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti nemožno námietku porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 36 ods. 1 listiny v súvislosti s tvrdeným nedostatkom nestrannosti člena senátu akceptovať, pretože sa javí ako nedôvodná už na prvý pohľad.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľa aj v tej časti, ktorou namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a základného práva na „rovnné zacházení“ podľa čl. 1 listiny napadnutým uznesením č. k. 23 Tos 24/2010-39 zo 6. septembra 2010 vo vzťahu, k zamietnutiu povolenia na obnovu konania, je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 23 Tos 24/2010-39 zo 6. septembra 2010 okrem iného vyplýva:

„Ustanovenie § 394 ods. 1 Tr. por. rigorózne stanovuje, za splnenia akých podmienok je možné vyhovieť návrhu na povolenie obnovy konania. Podľa tohto ustanovenia obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom, alebo právoplatným trestným rozkazom sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti, alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe, alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už

skôr známymi, odôvodniť iné rozhodnutie o vine, vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu, alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania, alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu, by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu, alebo k pomerom páchatel'a alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Všetky navrhovateľom uvedené dôvody prezentované v návrhu na povolenie obnovy konania ako dôvod pre vyhovieť návrhu existovali a boli bývalému Vojenskému obvodovému súdu Prešov známe v čase rozhodovania o vine a treste, a teda nemohli mať žiadny vplyv na zistenie skutkového stavu veci. Aj keď je pravdou, že všetky už hore uvedené medzinárodné dokumenty v citovaných článkoch, uvádzaných sťažovateľom ako aj navrhovateľom, garantujú náboženskú slobodu, avšak ani v jednom z nich nie je výslovne uvedené, že náboženská sloboda môže byť dôvodom pre odopretie vojenskej služby, ale podrobnosti úpravy boli odkázané na vnútroštátny právny poriadok, t. j. zákony...

... samotný protokol neobsahuje podmienky pre obnovu konania, ale len odkazuje na vnútroštátnu právnu normu. Čo sa týka tvrdenia navrhovateľ'a, že ako nová skutočnosť a podstatná vada konania je tá skutočnosť, že skutku odsúdeného bola i v rehabilitačnom konaní pripisovaná taká vysoká spoločenská nebezpečnosť, že ju bolo potrebné riešiť nepodmienečným trestom odňatia slobody pod hornou hranicou zákonnej sadzby, s týmto sa krajský súd nestotožnil. Každý štát prikladá obrane vlasti a územnej celistvosti mimoriadny význam a povinnosti v tomto smere zo strany občanov sú zakotvené v príslušných ústavách. Tak to bolo upravené v Ústave ČSSR z roku 1960, v ústavnom zákone o federácii z roku 1968 a tak je to aj v Ústave Slovenskej republiky z 1. 9. 1992. V čl. 18 je ustanovené, že nikoho nemožno poslať na nútené práce, alebo nútené služby. Podľa ods. 2 sa však ustanovenia ods. 1 nevzťahujú na... b) vojenskú službu, alebo inú službu ustanovenú zákonom, namiesto povinnej vojenskej služby. Z čl. 25 ods. 2 vyplýva, že nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím, alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon. Je teda zrejmé, že tejto povinnosti tým, že ju celkom nevyklúčil z ústavy, štát prikladá osobitný význam a necháva si možnosti podľa potreby a situácie upraviť podrobnosti zákonom. Z uvedeného je potom možné

dovodiť aj stupeň nebezpečnosti konania u osôb, ktoré túto zákonnú povinnosť v prípade potreby štátu odmietali, ktorá skutočnosť sa musí potom odraziť aj v uloženom treste.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajský súd jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré sťažnosti vojenského prokurátora vyhovel. Ústavný súd považuje za potrebné konštatovať, že predmetný postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. Prípadný zásah ústavného súdu, a to nahrádzanie právneho názoru krajského súdu, je možné realizovať len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Sťažovateľ v súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu vo svojej sťažnosti poukázal aj na iné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky, ktoré podľa jeho názoru preukazujú skutočnosť, že *„argument krajského soudu, že vydání rozhodnutí po 1. 1. 1990 garantuje jeho správnost, je shora uvedenými rozhodnutími vyvráten“*. Nad rámec uvedených skutočností ústavný súd považuje za potrebné ku sťažovateľom namietanej existencii obsahovo odlišnej judikatúry všeobecných súdov doplniť, že nie je úlohou ústavného súdu zjednocovať rozhodovacia prax všeobecných súdov (I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08).

Podľa názoru ústavného súdu z uvedeného vyplýva, že predmetný právny výklad krajským súdom nevykazuje nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o porušení práva na

spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a základného práva na „rovne zacházení“ podľa čl. 1 listiny, preto bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva podľa čl. 40 ods. 6 listiny, pretože *„rehabilitační soud vycházel z právního stavu v době původního odsouzení. Podle čl. 40 odst. 6 Listiny však měl srovnat právní stav v době odsouzení s právním stavem v době rehabilitačního řízení a rozhodnout podle toho, co je pro stěžovatele příznivější.“*

Podľa čl. 40 ods. 6 listiny trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že čl. 40 ods. 6 listiny neupravuje základné práva a slobody, ale zásady aplikovania právnej úpravy za situácie zmeny právnej úpravy v čase posudzovania trestnosti činu a ukladaní trestu. Samotné deklarovanie porušenia čl. 40 ods. 6 listiny môže byť predmetom rozhodovania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, len v spojení s namietaným porušením niektorého zo základných práv a slobôd. Keďže z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namietal porušenie základného práva zaručeného čl. 40 ods. 6 listiny v podstate v spojení s porušením práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a základného práva podľa čl. 1 listiny, ústavný súd vzhľadom na skutočnosť, že nezistil porušenia týchto práv, dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva zaručeného v čl. 40 ods. 6 listiny. Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal aj porušenie základných práv zaručených v čl. 15 ods. 3 listiny, pretože *„V době, kdy rehabilitační soud stěžovatele nově odsoudil,*

t. j. 21. 2. 1991, byl již v účinnosti čl. 15 odst. 3 Listiny, kde se výslovně garantuje právo na odepření vojenské služby z důvodu svědomí a náboženského vyznání. Soudci rehabilitačního soudu byli těmito články Listiny vázáni, a přesto podle nich nejednali. Tak uvedená ustanovení Listiny porušili“, a to bez ďalšej bližšej argumentácie sťažovateľa, ktorou by odôvodnil svoje tvrdenia.

Podľa čl. 15 ods. 3 listiny nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo s jeho náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.

V tejto súvislosti ústavný súd chce poukázať na svoje skoršie rozhodnutie č. k. II. ÚS 342/06-28 z 11. decembra 2007 vydané v obdobnej veci, v ktorom ústavný súd, pokiaľ ide o porušenie základných práv a slobôd zaručených v čl. 15 ods. 3 listiny, jednoznačným spôsobom konštatoval, že v danom prípade bola sloboda svedomia a presvedčenia sťažovateľa obmedzená na základe zákona a o tomto obmedzení nemožno tvrdiť, že by bolo úplne neospravedliteľné záujmom štátu na zabezpečení jeho obranyschopnosti a zachovaní verejného poriadku, a teda sledovalo legitímny cieľ, a to ani s poukazom na to, že zákonné obmedzenie ustanovovalo „staré právo“, ktoré bolo predchádzajúcim režimom vykladané spôsobom, ktorý nie je v každom prípade akceptovaný i v súčasnosti. Povinnosť vykonávať vojenskú službu podľa starého práva nemožno vnímať ako výlučne socialistickú a protidemokratickú, hoci v danom prípade „staré (trestné) právo“ nechránilo jednotlivca primeraným spôsobom v porovnaní s ochranou záujmov spoločnosti.

Podobne tak ústavný súd vo svojom rozhodnutí č. k. III. ÚS 165/05-22 z 9. júna 2005 vo vzťahu k slobode svedomia uviedol, že ani relevantná časť práva platného v čase rozhodovania o vine a treste (v roku 1981) nevykazuje ani podľa vtedy platných medzinárodných štandardov znaky neznesiteľnej nespravodlivosti, ktoré by súdy dnes mohli a museli zohľadniť, a to aj s poukazom na to, že v roku 1981 ani všetky členské štáty Rady Európy neumožňovali vykonať namiesto vojenskej služby civilnú službu (napr. Švajčiarsko) a trestnoprávny postih za nenastúpenie vojenskej služby bol zavedený aj v týchto krajinách.

Ústavný súd konštatuje, že rovnaké závery sa vzťahujú aj na vec sťažovateľa. S namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 15 ods. 3 listiny sa čiastočne vysporiadal aj krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, a to tak, ako ústavný súd už uvádza v citovanom odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu. Ústavný súd vzhľadom na skutočnosť, že nezistil porušenie týchto základných práv, dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva zaručeného v čl. 15 ods. 3 listiny. Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2011